

Vergaderjaar 2019–2020

35 354

Wijziging van onder meer de Wet op het voortgezet onderwijs en de Wet voortgezet onderwijs BES in verband met vereenvoudiging van de grondslagen van de bekostiging voor personeels- en exploitatiekosten van de scholen voor voortgezet onderwijs (vereenvoudiging grondslagen bekostiging vo-scholen)

Nr. 5

VERSLAG

Vastgesteld 4 februari 2020

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel, heeft de eer als volgt verslag uit te brengen. Onder het voorbehoud dat de hierin gestelde vragen en gemaakte opmerkingen voldoende zullen zijn beantwoord, acht de commissie de openbare behandeling van het wetsvoorstel genoegzaam voorbereid.

Inhoudsopgave

	Blz.
I. ALGEMEEN	1
1. Inleiding	1
2. Hoofdpijnen van het voorstel	1
2.1. <i>Aanleiding</i>	4
2.2. <i>Probleembeschrijving en proces</i>	4
2.3. <i>Huidige bekostiging van het vo</i>	5
2.4. <i>Het vereenvoudigde bekostigingsmodel: eenvoudig en kosten-volgend</i>	6
2.5. <i>Implementatie: twee overgangsregelingen</i>	11
2.6. <i>Toepassing in Caribisch Nederland</i>	11
3. Gevolgen	11
4. Financiële gevolgen	12
4.1. <i>Financiële effecten en budgettaire gevolgen</i>	12
5. Advies en consultatie	13
5.1. <i>Advies Onderwijsraad</i>	13
5.2. <i>Internetconsultatie</i>	14
6. AO en VAO vereenvoudiging bekostiging	16
II. ARTIKELSGEWIJS	16

I. ALGEMEEN

1. Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het wetsvoorstel vereenvoudiging grondslagen bekostiging vo-scholen (hierna: het wetsvoorstel) en hebben nog enkele vragen.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van onderhavig wetsvoorstel. Deze leden steunen het hoofddoel van het wetsvoorstel; de vereenvoudiging van de bekostiging door het aantal parameters waarop de bekostiging is gebaseerd terug te brengen van enkele tientallen naar vier parameters. Dit maakt het voor scholen eenvoudiger om te zien welke bekostiging zij kunnen verwachten waardoor het maken van een langdurige financiële planning makkelijker zal zijn voor scholen. Deze leden maken zich nog wel zorgen over de gevolgen van deze vereenvoudiging van de bekostiging voor met name brede schoolgemeenschappen en startende scholen. Deze leden hebben dan ook een aantal vragen over het wetsvoorstel.

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van het wetsvoorstel en willen de regering nog enkele vragen voorleggen.

De leden van de GroenLinks-fractie hebben kennisgenomen van onderhavig wetsvoorstel. Deze leden vinden het positief dat er een nieuw bekostigingssysteem komt voor het voortgezet onderwijs. Toch hebben deze leden nog wel een aantal vragen betreffende het wetsvoorstel.

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van het wetsvoorstel vereenvoudiging grondslagen bekostiging vo-scholen. Zij hebben hier nog enkele vragen over.

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van onderhavig wetsvoorstel. Dit wetsvoorstel bewerkstelligt een vereenvoudiging van de bekostiging van de grondslagen voor voortgezet onderwijs, maar een punt van zorg is dat van de reductie van het aantal parameters in het bekostigingsmodel tot vier, wel eens een perverse prikkel zou kunnen uitgaan die vooral de vorming van categorale scholen stimuleert.

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel. Zij waarderen dat met dit wetsvoorstel een eenvoudig, voorspelbaar en kostenvolgend bekostigingssysteem voor het voortgezet onderwijs wordt geïntroduceerd. Ook waarderen deze leden dat de regering gehoor heeft gegeven aan eerdere vragen en moties ten aanzien van het bekostigingsmodel, waardoor het model nu beter rekening houdt met de gevolgen voor krimpregio's en brede schoolgemeenschappen met één vestiging.

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel. Deze leden hechten aan een heldere bekostigings-systematiek die onbedoelde negatieve effecten zoveel mogelijk voorkomt. Voor zover daarbij vereenvoudiging mogelijk is juichen deze leden dat toe.

2. Hoofdpijnen van het voorstel

De leden van de D66-fractie vragen de regering welk probleem de voorgestelde vereenvoudiging van de bekostiging oplost. Deze leden constateren dat de criteria voor de vereenvoudiging van de bekostiging alleen technisch zijn en niet van beleidsmatige aard. Zo moeten er zo min

mogelijk indicatoren komen en moet er zo min mogelijk worden herverdeeld. De voordelen zijn dan ook voornamelijk te vinden in het systeem, zoals transparantie en eenvoudigere meerjarige financiële planning. Is er bij de vereenvoudiging een beleidsmatige doelstelling of een toekomstvisie voor het voortgezet onderwijs in Nederland gesteld? Deze leden missen aandacht voor de intenties en effecten aan de onderwijskant, zoals het breed gedragen doel om kansengelijkheid te bevorderen.

De leden lezen dat de huidige bekostiging onbedoeld sturende prikkels met zich meebrengt. Welke onbedoelde sturing op de onderwijsinhoud bevat de huidige bekostiging en liggen er onder bepaalde prikkels een gewenste beleidsrichting ten grondslag? Is de regering het met deze leden eens dat bekostiging een effectief middel kan zijn om bepaalde gewenste beleidsrichtingen te stimuleren? Deze leden vragen de regering of de voorgestelde vereenvoudiging geen enkele sturende prikkel bevat en dus financiële overwegingen niet meer leidend gaan zijn bij beslissingen over het onderwijsaanbod. Voornoemde leden voorzien dat een vereenvoudigd model juist tot meer gedragseffecten kan leiden aangezien besturen kunnen inspelen op extra geld, waardoor er juist perverse prikkels kunnen ontstaan. Deze leden ontvangen graag een reactie van de regering op dit punt.

Ook vragen deze leden op welke wijze de transparantie wordt versterkt, aangezien de regering geen transparantie biedt over het rekenmodel. Kan de regering transparantie bieden in de berekening, zodat de Kamer kan inzien welke objectieve factoren er worden meegenomen en zodat scholen zelfstandig de meerjarige berekening kunnen maken? Biedt de rekentool de mogelijkheid om een meerjarige financiële planning te maken door bijvoorbeeld de effecten van veranderende leerlingaantallen in de toekomst te berekenen?

De leden van de PvdA-fractie stellen dat brede scholengemeenschappen in ons onderwijssysteem een unieke waarde realiseren, zeker als deze zijn gehuisvest in één schoolgebouw. Voor deze leden vormt het bieden van gelijke kansen namelijk de kern van ons onderwijs. Niet de omstandigheid dat je in de Randstad of in een krimpregio woont, moet bepalend zijn voor je toekomst. Ieder kind moet in staat worden gesteld om het beste uit zichzelf te halen. Segregatie in ons onderwijs, bijvoorbeeld langs sociaaleconomische of etnische achtergrond of opleidingsniveau van ouders, vormt een bedreiging voor de kansengelijkheid. Brede scholengemeenschappen zijn bewezen succesvol in het tegengaan van kansengelijkheid en segregatie in ons onderwijs. Bovendien maken brede scholen opstroom, afstroom en doorstroom makkelijker doordat de betrokken leerlingen geen nieuwe start in een geheel nieuwe omgeving hoeven te maken. Hoe doet de regering met dit wetsvoorstel, of anderszins, recht aan deze unieke waarde van brede scholengemeenschappen? In hoeverre heeft de regering zicht op de mate waarin de vereenvoudiging van het bekostigingsmodel effect gaat hebben op de segregatie in het Nederlandse voortgezet onderwijs? Hoe weegt zij het risico dat het wetsvoorstel in zijn huidige vorm juist (onbedoeld) segregatie in de hand gaat werken? Voornoemde leden vragen wat de reactie van de regering is op het pleidooi¹ van de VOS/ABB² voor het inbouwen van een financiële stimulans wanneer er meer opleidingen op één locatie worden aangeboden met dien verstande dat hoe meer opleidingen worden aangeboden op één adres des te hoger het bedrag wordt per leerling, of hoe meer opleidingen des te hoger de vaste voet wordt, waarbij het adres leidend is en dus niet hetzelfde BRIN-nummer³ zoals nu. Wat is de reactie van de regering op het pleidooi van de VOS/ABB voor een financiële stimulans

¹ Parlis nr. 2020D03639.

² VOS/ABB: Vereniging voor openbare en algemeen toegankelijke scholen.

³ BRIN: Basisregister Instellingen.

wanneer meer dan een school op een adres samenwerken voor het aanbod van meerdere opleidingen ten behoeve van de latere selectie en/of brede brugklassen?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen aandacht voor de positie van brede scholengemeenschappen. Vanuit het oogpunt van onderlinge ontmoeting en bevorderen van doorstroom tussen de verschillende sectoren vervullen brede scholengemeenschappen een belangrijke rol. Is de positie van brede scholengemeenschappen afdoende geborgd in het wetsvoorstel? Deze leden vragen ook specifiek aandacht voor brede scholengemeenschappen met een geïsoleerde ligging qua denominatie. Zij bedienen vaak een brede groep ouders en leerlingen die in de nabije omgeving geen vergelijkbare scholen hebben om uit te kiezen. De regering is van plan om te komen tot een aanvullende bekostigingsregeling voor geïsoleerde scholen in krimpgebieden. Voornoemde leden vragen of hierbij ook scholen meegenomen zouden moeten worden die geïsoleerd zijn qua denominatie. Dit in lijn met het principe van «laatste school van de richting».

2.1. Aanleiding

De leden van de D66-fractie lezen dat in 2014 de Algemene Rekenkamer in een onderzoek naar de toereikendheid van de bekostiging heeft geadviseerd de bekostiging te vereenvoudigen⁴. Op dit moment is er ook een onderzoek naar de toereikendheid van de bekostiging gaande. Wat is de samenhang tussen deze vereenvoudiging en het lopende onderzoek naar de toereikendheid van de bekostiging? Deze leden vragen de regering om een onderzoek naar toereikendheid van het budget een terugkerend en regelmatig onderdeel te maken van de wetwijziging. Voornoemde leden lezen dat de regering stelt dat het regeerakkoord het traject van vereenvoudiging van de bekostiging ondersteunt omdat het onderdeel was van het sectorakkoord⁵ in 2014–2017 en de actualisatie daarvan, die is gesloten na het sluiten van het regeerakkoord. Deze leden willen er graag op wijzen dat het debat over deze actualisatie en de evaluatie van het verlopen van het sectorakkoord en het bestuursakkoord nog moet worden gevoerd in de Kamer. Deze leden herkennen zich niet in het geschetste beeld van de regering dat het regeerakkoord steun geeft voor de voorgestelde vereenvoudiging.

2.2. Probleembeschrijving en proces

De leden van de VVD-fractie lezen dat de huidige bekostiging een systeem kent van verschillende vaste voeten en verschillende bekostigingsbedragen die afhankelijk zijn van het onderwijsaanbod op de school. Dit kan er toe leiden dat bij beslissingen over het onderwijsaanbod financiële overwegingen leidend zijn, in plaats van dat de onderwijsinhoud, de wensen van leerlingen en ouders en een toekomstbestendig onderwijsaanbod hierin centraal staan. Kan de regering een aantal concrete voorbeelden geven waaruit dit blijkt?

Deze leden lezen dat door het huidige bekostigingsmodel scholen onbedoeld gestimuleerd worden om in hun keuzes te veel nadruk te leggen op financiële gronden in plaats van op onderwijsinhoudelijke gronden. Kleine aanpassingen in het onderwijsaanbod kunnen immers leiden tot grote financiële gevolgen. Kan de regering een aantal concrete voorbeelden geven van kleine aanpassingen die grote financiële gevolgen kunnen hebben?

⁴ Kamerstuk 21 293, nr. 502.

⁵ Kamerstuk 31 289, nr. 187 en Kamerstuk 31 289, nr. 369.

De leden van de SGP-fractie zien in de toelichting geen verwijzingen ter onderbouwing van de uitspraak dat bestuurders, toezichthouders en leden van de medezeggenschapsraad last hebben van het huidige bekostigingsmodel. Welke onderzoeken en rapportages laten zien dat het geschetste probleem door de betrokkenen zelf als wezenlijk knelpunt wordt ervaren, zo vragen deze leden.

2.3. Huidige bekostiging van het vo

De leden van de CDA-fractie lezen dat in het huidige model de bekostiging per leerling verschilt tussen scholen. Nu wordt nog op basis van het aanbod de personele vaste voet per school vastgesteld. Deze is afhankelijk van de schoolsoorten die op de school of scholengemeenschap worden aangeboden en kan flink variëren. Daarnaast wordt in het huidige model op basis van het onderwijsaanbod bepaald per hoeveel leerlingen één fte onderwijzend personeel wordt verstrekt. Dat betekent dat in het huidige model voor een brede scholengemeenschap, waarop vbo tot en met vwo wordt aangeboden, wordt gerekend met één fte onderwijzend personeel per 17,14 leerlingen en voor een school die alleen havo/vwo aanbiedt wordt gerekend met een ratio van één fte onderwijzend personeel per 20 leerlingen. Deze bevoordeling van brede schoolgemeenschappen verdwijnt in de nieuwe systematiek waarbij in principe elke leerling gelijk wordt bekostigd ongeacht de schoolsoort, met uitzondering van de hogere prijs per leerling in de bovenbouw van het voorbereidend beroepsonderwijs. Deze leden vragen de regering waarom er voor gekozen is om de huidige bevoordeling van brede schoolgemeenschappen, die in lijn is met het breed gedragen streven in het veld en in de Kamer naar meer brede schoolgemeenschappen in het kader van meer kansengelijkheid, niet voort te zetten in het nieuwe systematiek. Deze leden ontvangen gaarne een nadere toelichting. Tevens vragen deze leden een nadere toelichting aan de regering op welke wijze zij van plan zijn om de komst van meer brede schoolgemeenschappen te stimuleren als de huidige brede schoolgemeenschappen er op achter gaat in hun bekostiging.

Voornoemde leden lezen dat in het huidige stelsel kleine aanpassingen in het onderwijsaanbod kunnen leiden tot grote financiële gevolgen en dat er situaties mogelijk zijn waarin een bepaald aanbod te klein is geworden om kwalitatief goed te zijn, maar dat toch door schoolbesturen in stand wordt gehouden, omdat de sluiting hiervan leidt tot een forse daling in de bekostiging. Deze leden vragen de regering nader toe te lichten hoe vaak deze situatie zich heeft voorgedaan de afgelopen tien jaren. Gaat het dan om scholen in krimpgebieden of ook om scholen buiten krimpgebieden? Deze leden vragen tevens een nadere toelichting van de regering op het feit dat het vooral in krimpgebieden voor scholen een uitdaging is om alle profielen te blijven aanbieden vanwege het personeel dat daarvoor nodig is en hoe gewenst het is dat scholen in sommige gevallen alleen door samenwerking of fusie dit brede aanbod overeind kunnen houden. Deze leden vragen de regering daarin tevens te reflecteren op wat dit betekent voor de schaalgrootte van de school en de menselijke maat en het belang van keuzevrijheid van ouders en leerlingen dat ook in krimpgebieden zoveel mogelijk moet blijven bestaan.

De leden van de D66-fractie constateren dat de regering stelt dat keuzes van besturen gebaseerd zouden moeten zijn op de functies van het onderwijs in plaats van financiën. Deze leden vragen de regering of de voorgestelde vereenvoudiging scholen voldoende ondersteuning geeft om alle functies van het onderwijs optimaal te vervullen en naast educatie en persoonsvorming ook de socialiserende functie te kunnen realiseren als zij niet langer worden gestimuleerd om diverse groepen bij elkaar te

laten opgroeien. Hoe verhoudt het bevorderen van categorale scholen vanuit de bekostiging tot de socialisatie functie van het onderwijs? Voornoemde leden constateren dat de regering zowel stelt dat het huidige bekostigingsmodel meerjarige financiële planning bemoeilijkt en tegelijkertijd leidt tot het maken van keuzes op basis van financiële gronden. Hoe verhoudt zich dit tot elkaar? Betekent dit dat een vereenvoudigd model ook vanzelfsprekend zal leiden tot het maken van meerjarige financiële planning en onderwijskeuzes die niet worden gestuurd op financiële gronden? Deze leden constateren dat de regering stelt dat een bekostiging die kostenvolgend is zo min mogelijk sturende prikkels bevat. Kan de regering deze stellingname toelichten? Hoe weet de regering dat de voorgestelde parameters geen of minder sturende prikkels bevat dan de huidige bekostiging die vanwege de complexiteit juist lastiger is om op in te spelen?

De leden van de SGP-fractie missen in de toelichting een duidelijk overzicht van de specifieke problemen in de huidige bekostiging. Slechts in algemene zin wordt vermeld dat er een veelheid aan parameters is die tot ongewenste effecten leidt. Zij constateren echter dat de aard van de problemen uiteenloopt. Deels is sprake van beleidsmatige voorkeuren bijvoorbeeld als het gaat om het al dan niet stimuleren van brede scholengemeenschappen. Ook spreekt de regering wisselend over onbedoeld ervaren sturing en daadwerkelijk ongewenste sturing, bijvoorbeeld als gevolg van de vaste voet. Deze leden vragen om meer duiding en classificatie van de soorten problemen die zich zouden voordoen.

Voornoemde leden lezen dat het volgens de regering onwenselijk is dat de bekostiging voor het aantal leerlingen verschilt tussen een brede scholengemeenschap en bijvoorbeeld een havo/vwo-school. Deze leden vragen de regering wat de redenen van de wetgever geweest zijn om dit onderscheid bewust aan te brengen. In hoeverre kan wel degelijk sprake zijn van hogere kosten voor een brede scholengemeenschap wanneer serieus werk gemaakt wordt van de doelstelling om alle typen leerlingen zoveel mogelijk gelegenheid te geven om op passende wijze door te stromen naar het wenselijk niveau. Zij vragen de regering eveneens in te gaan op de suggestie van onder meer de profielorganisaties dat het stimuleren van brede scholengemeenschappen zonder onbedoelde effecten mogelijk is indien daarbij gecontroleerd wordt of de schoolsoorten daadwerkelijk op hetzelfde adres georganiseerd worden. De aan het woord zijnde leden vragen waarom de regering als parameter de personele bekostiging per schoolsoort laat vervallen. Zij vragen of het bekostigingssysteem zonder deze parameter voldoende recht doet aan het gegeven dat in de bovenbouw van het havo en het vwo een groter aandeel aan eerstegraads bevoegde leraren werkzaam is.

2.4. Het vereenvoudigde bekostigingsmodel: eenvoudig en kostenvolgend

De leden van de VVD-fractie lezen dat in het nieuwe bekostiging per leerling een verschil zit tussen de bekostiging van leerlingen in de bovenbouw op het vbo en leerlingen op het havo en vwo. Het beroepsgericht onderwijs in de bovenbouw is naar zijn aard namelijk duurder dan theoretisch onderwijs, omdat er praktijklokalen nodig zijn. Is er in de bekostiging van bovenbouw van havo en vwo leerlingen rekening gehouden met de wens om meer leerlingen enthousiast te maken voor techniek en daarmee er dus wellicht meer praktijklokalen nodig zijn die ruimte geven aan het enthousiasmeren van leerlingen voor techniek?

De leden van de CDA-fractie lezen dat het nieuwe bekostigingsmodel op 31 mei 2018 is voorgelegd aan de algemene ledenvergadering van de

VO-raad⁶ die met ruime meerderheid van de stemmen heeft vastgesteld dat het model voldoet aan de gestelde criteria en uitgangspunten door de VO-raad. Daaruit concludeert de regering dat het voorstel breed gedragen zou worden in de sector. Deze leden vragen aan te geven in hoeverre de regering kan aangeven dat dit ook inderdaad zo is, gezien het feit dat de VO-raad al eerder ook heeft ingestemd met de voorstellen, maar naderhand bleek dat veel scholen zich hierin toch niet konden vinden gezien de effecten op met name brede schoolgemeenschappen in krimpgebieden. In hoeverre heeft de VO-Raad zich vergewist van de daadwerkelijke steun onder de individuele scholen? Deze leden ontvangen gaarne een nadere toelichting.

Voornoemde leden lezen dat het onderscheid in de bekostiging tussen onderwijzend personeel, onderwijsondersteunend personeel en directie wordt weggenomen. Deze leden vragen de regering om nader toe te lichten hoe wordt voorkomen dat de gelijktrekking van de bekostiging op dit punt niet zal leiden tot een onbedoelde perverse prikkel om meer niet-onderwijsgevend personeel in te zetten op taken die voorheen uitsluitend door onderwijsgevend personeel werden uitgevoerd, vanwege de veelal lagere salarissen dan voor deze laatste groep?

De leden vragen een nadere toelichting op de stelling van de regering dat de onbedoelde sturing die nu uitgaat van het onderscheid tussen bekostiging voor personeel en bekostiging voor exploitatie vervalft, zodat niet de wet, maar de begroting van een schoolbestuur leidend is voor de besteding van de bekostiging en de verantwoording daarover. Op welke onbedoelde sturing heeft dit betrekking? Wat betekent dit in de praktijk voor scholen? Hoe vaak kwam dit voor?

Voornoemde leden vragen of het groen onderwijs ook onder de vereenvoudiging van de bekostiging valt gezien de afspraak in het regeerakkoord over de overheveling van de bekostiging van het groen onderwijs naar de begroting van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Zo nee, waarom niet? Zo ja, zijn dan ook alle aanvullende bekostigingsmaatregelen van kracht voor het groen onderwijs als het gaat om geïsoleerde scholen en de bekostiging voor de bovenbouw van het vbo etc.?

De leden van de D66-fractie vragen hoe deze vereenvoudiging zich verhoudt tot de afspraak in het regeerakkoord om een regionaal dekkend aanbod te bieden van brede brugklassen en brede scholen waar leerlingen van meerdere niveaus binnen een schoolgebouw onderwijs volgen. Kan de regering aangeven wat de huidige stand van zaken is van het regionaal dekkend aanbod van brede brugklassen? Deze leden zijn groot voorstander van dit soort scholen. Brede scholen bevorderen niet alleen de kansen van leerlingen omdat ze makkelijker kunnen stapelen en opstromen, maar zijn ook goed voor de socialiserende functie van onderwijs. Deze leden zijn ervan overtuigd dat het zeer negatieve gevolgen heeft voor de maatschappij als kinderen vanaf 12 jaar worden gescheiden naar opleidingsniveau. De leden constateren dat bij de vereenvoudiging niet langer rekening wordt gehouden met het totale aanbod op school maar van het type onderwijs dat de leerlingen volgen. Wat is het herverdelingseffect van deze vereenvoudiging op brede scholengemeenschappen op unilocaties, gaan deze scholen erop achteruit? Wat is het effect van de voorgestelde vereenvoudiging op de breed gedeelde beleidswensen om kansengelijkheid te bevorderen? Is de regering het met deze leden eens dat velen onderzoeken hebben aangetoond dat vroege selectie een negatief effect heeft op kansengelijkheid, zeker als het later niet meer mogelijk is om door of op te stromen?

Deze leden vragen de regering of zij wijzigingen verwachten op het onderwijsaanbod zowel op het aanbod van brede brugklassen als op het

⁶ VO-raad: Vereniging van scholen in het voortgezet onderwijs.

aanbod van brede scholengemeenschappen op unilocaties en hoe dit wordt gecontroleerd. Wat gaat de regering doen als deze vereenvoudigde bekostiging leidt tot een verschraling van het onderwijsaanbod? Voornoemde leden vrezen voor toenemende segregatie naar opleidingsniveau tussen scholen en ontvangen graag een reactie van de regering. Deze leden vragen de regering om een reactie op de brieven van de VOS/ABB, Verus⁷ en VGS^{8, 9}. Deze leden vragen de regering of de voorgestelde vereenvoudiging kan rekenen op de steun van de VO-raad en of er draagvlak is voor deze wijziging bij andere spelers in het veld.

De leden van de SP-fractie merken op dat het vereenvoudigde bekostigingsmodel kostenvolgend gaat zijn. Waarom heeft de regering de keuze gemaakt om de bekostiging kostenvolgend te maken in plaats van deze te baseren op inhoudelijke wensen? Deelt de regering de mening van deze leden dat het bekostigingsmodel bij uitstek de manier is om bepaalde keuzes van besturen te stimuleren dan wel te ontmoedigen? Wat is daarnaast het verwachte effect op schaalgrootte van zowel scholen als schoolbesturen, alle factoren wegende?

Voornoemde leden vragen de regering wat de status is van de harmonisatie van de bekostiging van het groen onderwijs. Wordt met dit wetsvoorstel de bekostigingssystematiek van het groen onderwijs gelijk getrokken met die van het regulier onderwijs? Of valt het groen onderwijs buiten de reikwijdte van deze wet? Zo ja, wat is de reden hiervan, zo vragen de leden.

De leden van de SGP-fractie vragen de regering om reactie op berekeningen uit het onderwijsveld dat een startende school met vijf brugklassen in het nieuwe model ruim 25 procent minder bekostiging krijgt in het eerste jaar en dat de negatieve effecten zich uiteindelijk stabiliseren op vijf procent minder. In hoeverre maakt het wetsvoorstel een reële start van nieuwe scholen mogelijk? Deze leden vragen de regering de berekening van de vaste voet in het nieuwe model inzichtelijk te maken, naar aanleiding van kritiek dat de redelijke, vaste kosten bij de start van de school minimaal ongeveer 350.000 euro zouden bedragen. Deze leden vragen waarop de in de toelichting genoemde minimumaantallen van 130 en 60 leerlingen gebaseerd zijn.

Vormgeving nieuw bekostigingsmodel

De leden van de CDA-fractie lezen dat er een vaste voet komt voor de bekostiging van de hoofdvestiging van de school en aan andere vaste voet per nevenvestiging die de helft is van de bekostiging van de hoofdvestiging van die school. Deze leden vragen de regering nader toe te lichten wat het verschil was in bekostiging in de huidige situatie. Gaan deze scholen in de nieuwe systematiek erop vooruit of juist achteruit? Om hoeveel scholen gaat het die erop achteruitgaan dan wel op vooruitgaan? Deze leden vragen nadere toelichting op wat het effect hiervan is vooral in de krimpgebieden waar vanwege fusie en samenwerking vaker sprake zou kunnen zijn van nevenvestigingen die voorheen een hoofdvestiging waren. Deze leden vragen de regering nader toe te lichten indien de nieuwe bekostiging een negatief herverdeeffect heeft voor scholen met nevenvestigingen, er niet onbedoeld een prikkel ontstaat om zoveel mogelijk hoofdvestigingen te houden en daarmee fusie en samenwerking in krimpgebieden juist onbedoeld tegenhoudt. Deze leden vragen de regering nader toe te lichten in hoeverre negatieve herverdeeffecten

⁷ Verus: Vereniging voor katholiek en christelijk onderwijs.

⁸ VGS: Vereniging voor Gereformeerd Schoolonderwijs.

⁹ Parl. nr. 2020D03665.

voorkomen binnen scholen van hetzelfde bestuur of dat het gaat om scholen verspreid over meerdere besturen.

Voornoemde leden vragen in hoeverre het in de nieuwe bekostigingssystematiek voor schoolbesturen mogelijk blijft om te kiezen voor menselijke maat op kleine scholen of dat er onbedoeld een prikkel is tot schaalvergroting. Deze leden vragen de regering nader toe te lichten wat de gevolgen van de nieuwe bekostiging zijn voor startende scholen. Kan de regering bevestigen dat het in de nieuwe systematiek langer duurt voor een startende school op het niveau van bekostiging zit van de huidige situatie? Indien dit het geval is, kan de regering dan aangeven in hoeverre dit in lijn is met het wetsvoorstel Ruimte voor nieuwe scholen¹⁰ waar één van de uitgangspunten juist is om het stichten van nieuwe scholen in zowel het primair als het voortgezet onderwijs makkelijker te maken? Kan de regering aangeven of het mogelijk is om de vaste voet voor startende scholen weliswaar te verlagen, maar minder ver dan in het nieuwe voorstel en beter aan te sluiten bij de daadwerkelijke kosten van startende scholen?

De aan het woord zijnde leden vragen of het klopt dat vooral kleine scholen met een havo en vwo afdeling negatief worden getroffen door de nieuwe bekostiging en in hoeverre zij in aanmerking kunnen komen voor de extra financiering van geïsoleerde scholen als zij niet in een krimpgebied liggen? Deze leden ontvangen gaarne een nadere toelichting. Ook vragen deze leden de regering nader toe te lichten in hoeverre het wetsvoorstel rekening houdt met de kosten van een school voor de bovenbouw havo/vwo waarbij scholen eerstegraadsdocenten moeten inzetten met veelal een hoger salaris dan tweedegraads leraren in de onderbouw.

De leden van de D66-fractie constateren dat het bedrag per leerling wordt aangepast. Deze leden vragen of hierdoor één bedrag komt voor vmbo-leerlingen in verschillende specialisaties, aangezien sommige specialisaties hogere kosten met zich meebrengen door het gebruik van dure materialen en praktijklokalen. Kan de regering toelichten wat de verandering gaat zijn in het bedrag per leerling op het technisch vmbo met de impulsmiddelen uit het regeerakkoord van 100 miljoen inbegrepen? Kan de regering het effect vergelijken met vmbo-leerlingen binnen andere profielen? Hoe krijgen de gerichte impulsmiddelen zoals voor technisch vmbo vorm in de vereenvoudigde bekostiging bij de structurele fase? Wordt het bedrag per leerling in dat type onderwijs dan aangepast of blijft dit een aparte regeling?

Voornoemde leden constateren dat aanvullende middelen buiten de vereenvoudiging worden gehouden. Is de regering van mening dat hier nog sprake is van vereenvoudiging aangezien er diverse bekostigingsstromen in stand worden gehouden die afkomstig zijn van diverse bronnen, zoals ministerie, gemeenten en samenwerkingsverbanden? Bovendien wordt binnen het vereenvoudigde model een aparte bekostigingsstroom de enige manier om gericht te bekostigen waardoor te verwachten is dat in de toekomst deze stromen zullen toenemen. Deze leden betwijfelen of de gewenste gevolgen gerealiseerd zullen worden zoals betere meerjarige financiële planning, transparantie en adequaat toezicht door raden van toezicht en medezeggenschapsraden, als de aanvullende bekostiging in stand wordt gehouden en wellicht in de toekomst uitbreidt. Deze leden ontvangen graag een reactie van de regering.

¹⁰ Kamerstuk 35 050.

Criteria voor de vaste voet voor een vestiging

De leden van de VVD-fractie lezen dat er in de derde en vierde parameter uit het vereenvoudigde bekostigingsmodel wordt gekeken naar het aantal vestigingen waarop onderwijs wordt gegeven. Het huidige bekostigingsstelsel van het vo voorziet alleen in een vaste voet voor de hoofdvestiging van een school, terwijl het in stand houden van elke hoofdvestiging en nevenvestiging bepaalde kosten met zich meebrengt. Hoe gaat dit nieuwe bekostigingsmodel voorkomen dat een school voortaan uit veel nevenvestigingen gaat bestaan, wat weer andere organisatorische problemen met zich meebrengt voor scholen? Achten de leden het wenselijk dat een school veel nevenvestigingen heeft, of geeft de regering de voorkeur aan het beperkt houden van nevenvestigingen? Voor de vestigingen in de krimpgebieden krijgen scholen een aanvullende bekostiging, maar hoe zit het met de nevenvestigingen in de Randstedelijke gebieden, zo vragen de leden. Kan de regering verzekeren dat er nu niet meer nevenvestigingen worden gebouwd terwijl dat helemaal niet nodig is?

Geïsoleerd gelegen scholen krijgen extra geld om hun bedrijfsvoering op orde te houden. Voornoemde leden juichen dat toe. De regering wil dit verrekenen met de lumpsum van alle scholen, als er ergens meer geld bij komt. Waar haalt de regering dat geld vandaan? Waar wordt dan een mindering ingelast?

De aan het woord zijnde leden lezen dat er een aantal criteria worden gesteld aan de vaste voet voor vestigingen. Hier lezen de leden dat wanneer meerdere schoolbesturen zich op hetzelfde adres hebben geregistreerd, er voor elke vestiging een vaste voet wordt toegekend. Waarom heeft de regering hiervoor gekozen? De kosten voor exploitatie komen toch lager te liggen wanneer meerdere schoolbesturen van dezelfde vestiging gebruikmaken? Deze leden lezen eveneens dat er een minimum wordt gesteld aan het aantal leerlingen als werkelijk schoolgaand zijn ingeschreven per vestiging, voordat deze vestiging voor een vaste voet in aanmerking komt. Hoe wordt er gecontroleerd dat die specifieke vestiging ook daadwerkelijk door dit minimale aantal leerlingen wordt gebruikt?

Scholen worden steeds meer gedwongen om bij te betalen aan de schoolgebouwen. Hoe wordt er in dit nieuwe model rekening gehouden met de eventuele kosten voor een schoolgebouw? Kan de regering ook aangeven welk effect dit in het onderwijs heeft? Wat betekent het voor de onderwijskwaliteit als scholen gedwongen worden hoge kosten te maken voor nieuwbouw of renovatie? Wie is er verantwoordelijk voor de kosten van een schoolgebouw, zo vragen de leden?

De leden van de CDA-fractie lezen dat een tijdelijke nevenvestiging niet in aanmerking komt voor een aparte vaste voet vanwege de gedachte dat vanwege de tijdelijkheid scholen niet zullen investeren in het tijdelijke schoolgebouw. Deze leden vragen een nadere toelichting van de reden hierachter gezien de kosten die scholen desalniettemin zullen moeten maken om de tijdelijke huisvesting geschikt te maken voor de leerlingen van hun school. Gaat het hierbij ook om containers die worden neergezet als tijdelijke nevenvestiging en kan worden aangegeven wat de kosten hiervoor zijn? Deze leden vragen de regering tevens nader toe te lichten of vanwege het feit dat een tijdelijke nevenvestiging niet in aanmerking komt voor een vaste voet, scholen minder snel geneigd zullen zijn om bij snelle leerlingengroei te kiezen voor een nevenvestiging, zeker in de groeigebieden binnen Nederland of in nieuwe woonwijken. Wat zijn de gevolgen van deze maatregel specifiek voor deze gebieden, zo vragen de leden.

De leden van de D66-fractie constateren dat er een vaste voet komt voor de hoofdvestiging en de nevenvestiging. Hiermee is er geen vaste bekostiging voor dislocaties, ofwel tijdelijke nevenvestigingen. Waarom is hiervoor gekozen in een regeling die kosten gedreven is? De leden lezen dat de regering stelt dat een tijdelijke nevenvestiging voor maximaal 15 jaar mag worden aangehouden. Deze leden zijn van mening dat, hoewel tijdelijk, dit een lange periode is om te doorstaan zonder bekostiging voor de vestiging. Deze leden ontvangen graag een reactie van de regering. Wat is het effect hiervan op het voorzieningenniveau bij snel stijgende leerlingaantallen zoals bij de bouw van een nieuwe woonwijk, zo vragen de leerlingen.

2.5. Implementatie: twee overgangsregelingen

De leden van de CDA-fractie lezen dat de herverdeeeffecten van het nieuwe bekostigingsmodel gematigd zijn, circa 90 procent van de schoolbesturen krijgt te maken met een positief herverdeeeffect of een negatief herverdeeeffect dat kleiner is dan drie procent. Kan worden aangegeven welke soort scholen te maken krijgt met deze volgens de regering gematigde herverdeeeffecten? Deze leden vragen de regering nader toe te lichten welke soort scholen te maken krijgt met een positief dan wel negatief herverdeeeffect dat groter is dan drie procent. Kan daarbij ook onderscheid worden gemaakt hoe groot het herverdeeeffect is in percentage, of dit vooral in krimpgebieden of in groeiregio's voorkomt en om welk soort scholen het gaat?

Voornoemde leden lezen dat voor de schoolbesturen met een negatief herverdeeeffect van drie procent of meer een specifieke overgangsregeling van vijf jaar komt om de teruggang in de bekostiging te temporeren boven de drie procent waar 90 procent van de scholen mee te maken hebben. Deze leden vragen de regering nader toe te lichten om welke (vooral negatieve) herverdeelpercentages het dan gaat en waarom er niet voor is gekozen om bij negatieve herverdeeeffecten van meer dan drie procent de scholen een langere overgangstermijn te gunnen dan de genoemde vijf jaren. Wat betekent dit in praktijk voor deze scholen? Voorts vragen deze leden of het mogelijk is om de herverdelingseffecten van de maatregel in absolute en procentuele zin op regionaal of provinciaal niveau uit te werken, zowel op basis van alleen de vereenvoudiging als de regelingen die voortvloeien uit de uitwerking van de commissie Dijkgraaf¹¹.

2.6. Toepassing in Caribisch Nederland

De leden van de CDA-fractie lezen dat de huidige bekostiging van de scholen in Caribisch Nederland ongewenst sturende prikkels bevat. Deze leden vragen de regering nader te specificeren om welke prikkels het gaat en hoeveel scholen in Caribisch Nederland vanwege die prikkel een besluit hebben genomen ten aanzien van de inzet van de bekostiging voor hun school die in het nieuwe systeem niet meer genomen zou worden? Deze leden vragen de regering nader toe te lichten tot welke herverdeeeffecten, zowel negatief als positief, de nieuwe bekostiging zal leiden in Caribisch Nederland en daarbij tevens aan te geven om welke schoolsoort het gaat.

3. Gevolgen

De leden van de D66-fractie vinden het opvallend dat bij de gevolgen slechts de intenties van de wetswijziging worden beschreven in plaats van de te verwachten gevolgen. Deze leden willen een nadere toelichting op

¹¹ Kamerstuk 31 289, nr. 393.

de beleidsmatige uitkomsten en gedragseffecten van de vereenvoudiging van de bekostiging. Wat zijn de verwachte gedragseffecten naar aanleiding van deze vereenvoudiging en is hier onderzoek naar geweest? Wat is het te verwachten effect van deze vereenvoudiging op de onderwijskwaliteit en de kanselijkheid? Verwacht de regering een gewijzigd scholenaanbod naar aanleiding van deze wijziging en is dit wenselijk? Verwacht de regering dat door het verdwijnen van een aparte indicatie personele bekostiging er minder geld naar onderwijsgevend en ondersteunend personeel zal gaan? Deze leden constateren dat in elke regio zowel besturen zitten die erop voor-, en op achteruitgaan. Deze leden vragen in het licht van het lerarentekort en de hoge werkdruk of het mogelijk is om met het veld een akkoord te sluiten over het overnemen van personeel zodat leraren en onderwijsondersteunend personeel niet het slachtoffer worden van de herverdeling maar worden begeleid naar een nieuwe baan. De leden ontvangen graag een reactie van de regering.

4. Financiële gevolgen

4.1. Financiële effecten en budgettaire gevolgen

De leden van de CDA-fractie lezen dat de regering in navolging op de aangenomen motie van het lid Rog c.s.¹² en de uitwerking van de adviezen van de commissie Dijkgraaf nadenkt over een aanvullende bekostigingsregeling die geïsoleerde scholen, die op meer dan een bepaald aantal kilometer van het eerstvolgende vervangende aanbod liggen, extra ondersteunt. Deze leden vragen de regering de laatste stand van zaken ten aanzien van deze aanvullende bekostigingsregel nader toe te lichten. Op basis waarvan is gekozen voor het criterium van een bepaald aantal kilometer van het eerstvolgende vervangende aanbod? Om hoeveel kilometer gaat het dan? Wordt hierbij ook rekening gehouden met geografische omstandigheden waardoor dit vervangende aanbod weliswaar hemelsbreed op een beperkt aantal kilometers ligt, maar vanwege bijvoorbeeld een waterweg, de route naar het vervangende aanbod veel langer is dan dit beperkte aantal kilometers? Wordt bij dit afstandscriterium ook gekeken naar hoe dun bezaaid het onderwijsaanbod al is in die regio of wordt daar geen rekening mee gehouden? Kan de regering aangeven wat de hoogte is van de aanvullende bekostigingsmaatregel? Gaat het hierbij om aanvullende financiering buiten het eerder in de memorie van toelichting genoemde totaalbedrag aan bekostiging van de scholen of komt dit geld beschikbaar door een herverdeeffect waarbij andere scholen minder geld krijgen toegewezen? Gaat deze uitwerking gelijktijdig in met de vereenvoudiging van de bekostiging? Wordt dit een bekostiging die structureel van aard is in plaats van incidenteel of voor een bepaalde periode, zo vragen de leden.

De leden van de GroenLinks-fractie lezen dat de regering zich bewust is dat een negatief herverdeeffect in combinatie met een terugloop van het aantal leerlingen een grote opgave kan zijn voor schoolbesturen. Deze samenloop is met name een grote opgave als er sprake is van dunbevolktheid. Deze leden lezen dat de regering naar aanleiding van de commissie Dijkgraaf in afstemming met de VO-raad en DUO¹³ een maatregel onderzoekt om scholen in dunbevolkte gebieden te ondersteunen. Deze leden vragen over wat voor soort maatregel de regering het dan heeft? De regering benoemt de maatregel niet omdat deze geen betrekking heeft op dit wetsvoorstel, het betreft flankerend beleid op het gebied van leerlingendaling. Maar is er geen samenhang tussen deze twee, zo vragen voornoemde leden. Is het niet belangrijk dat scholen in

¹² Kamerstuk 31 289, nr. 385.

¹³ DUO: Dienst Uitvoering Onderwijs.

dunbevolkte gebieden weten waar ze financieel aan toe zijn als dit wetsvoorstel inwerking treedt? Op welke termijn komt de regering met de precieze invulling van deze ondersteuningsmaatregel voor scholen in dunbevolkte gebieden, zodat de zorgen van die scholen kunnen worden weggenomen?

De aan het woord zijnde leden lezen dat de regering deze regeling wil onttrekken aan de lumpsum. Hierdoor blijft er voor scholen die niet voor de regeling in aanmerking komen minder geld over. Kan de regering uitleggen waarom hiervoor gekozen is? De lumpsum is dalende vanwege de krimp in het voortgezet onderwijs. Is dit dan de juiste pot om ook nog extra maatregelen als deze uit te betalen? Waarom is er niet gekozen voor extra financiële middelen?

Tenslotte hebben deze leden nog een algemene vraag over de financiële gevolgen van dit voorstel. Heeft de regering een overzicht van scholen die er in de praktijk fors op achteruit gaan door dit wetsvoorstel? Zitten daar ook startende scholen bij? Kan de regering uitleggen wat de effecten van dit wetsvoorstel zijn op startende scholen?

De leden van de PvdA-fractie hebben behoefte aan meer duidelijkheid over de wijze waarop de regeling voor dunbevolkte scholen wordt bekostigd. Klopt het dat dit nieuw beleid is, als uitvoering van de (gewijzigde) motie van het lid Rog c.s.¹⁴ en één van de aanbevelingen van de commissie Dijkgraaf? In hoeverre is het gebruikelijk om nieuw beleid te bekostigen vanuit de lumpsum van de schoolbesturen? Zo dit ongebruikelijk is, op grond van welke overwegingen wordt dit dan ditmaal wel op deze wijze gedaan? Heeft de regering ook alternatieve dekkingen overwogen om de regeling voor scholen in dunbevolkt gebied te bekostigen? Zo ja, welke? Op grond van welke overwegingen heeft zij deze alternatieven laten afvallen?

Verus en de VGS benoemen ook dat de aanvullende bekostiging voor geïsoleerde vo-scholen moet worden opgebracht door alle vo-scholen samen. Daarvoor is, huns inziens ten onrechte, geen extra geld beschikbaar gesteld. Hierdoor blijft voor scholen die niet voor deze regeling in aanmerking komen, per saldo minder geld over. Beide verenigingen achten het onjuist om de financiële gevolgen van krimpproblematiek af te wentelen op de scholen die niet te maken hebben met krimp. Het beslag op de voor hen beschikbare middelen zal anders alleen maar groter worden, terwijl de vo-scholen het geld dat ze nu ontvangen, al hard nodig hebben. Wat is de reactie van de regering op deze bezwaren van Verus en VGS, zo vragen deze leden.

De leden van de SGP-fractie vragen hoe het onttrekken van financiële ondersteuning voor scholen in krimpgebieden aan de basisbekostiging te rechtvaardigen is vanuit de functie van basisbekostiging als minimaal noodzakelijk om de wettelijk vereiste kwaliteit van het onderwijs te kunnen organiseren. Eveneens vragen zij waarom het wenselijk is om deze systematiek met een open einde te laten werken. Het relatief kleine bedrag waar de regering over spreekt zou door toenemende problematiek namelijk in omvang kunnen groeien.

5. Advies en consultatie

5.1. Advies Onderwijsraad

De leden van de CDA-fractie vragen de regering nader toe te lichten op welke wijze is tegemoetgekomen aan de zorgen van de Onderwijsraad ten aanzien van de gevolgen van de bekostiging van voor de brede schoolgemeenschappen in het algemeen en die van kleine schoolgemeenschappen

¹⁴ Kamerstuk 31 289, nr. 385.

in het krimpgebied in het bijzonder? Deze leden vragen ook een nadere toelichting op de gevolgen voor het technisch vmbo.

5.2. Internetconsultatie

De leden van de CDA-fractie constateren dat de regering, naar aanleiding van de tijdens de internetconsultatie geuite zorgen ten aanzien van de effecten van de nieuwe bekostiging voor met name brede schoolgemeenschappen, stelt dat de financiële bevoordeling niet terecht zou zijn gezien het feit dat er weinig brede schoolgemeenschappen zijn die al hun onderwijsaanbod op één locatie aanbieden. Het gaat, volgens de regering, om schoolgemeenschappen die onderwijs aanbieden op nevenvestigingen en dat het hierbij eigenlijk ook min of meer gaat om categoriaal onderwijs. Deze leden vragen de regering om een nadere toelichting op dit punt. Zij vragen allereerst om hoeveel zogenaamde unilocaties het gaat en wat de verdeling verder is van de typen onderwijs op deze scholen. Verder vragen deze leden de regering nader te motiveren in hoeverre met de nieuwe bekostigingssystematiek onbedoeld kan gebeuren dat brede schoolgemeenschappen, die nu zijn georganiseerd middels nevenvestigingen al hun onderwijsaanbod op een locatie zullen aanbieden en wat de kans is dat scholen juist geneigd zullen zijn om hun nevenvestigingen af te stoten en vooral verder te gaan als een categoriale schoolsoort. In hoeverre zou dit wenselijk zijn in het kader van meer kansengelijkheid? Deze leden vragen de regering tevens nader toe te lichten wat de reden is dat de unilocatie zoveel belang wordt toegedicht in het kader van het voorkomen van kansengelijkheid, is het niet zo dat het voor leerlingen ook belangrijk is bij opstroom dat ze wel op dezelfde school blijven, waar ze aan gewend zijn en meestal op een locatie dichtbij hun oude locatie? Deze leden vragen de regering nader toe te lichten dat het hierbij ook vaak gaat om scholen die voorheen bijvoorbeeld alleen havo/vwo onderwijs aanboden, maar op enig moment zijn gefuseerd met een school die alleen vmbo of één van diens voorgangers aanbood. In hoeverre is het voor deze scholen fysiek mogelijk om het totale onderwijsaanbod voortaan aan te bieden op een locatie?

Voornoemde leden lezen dat het bevorderen van brede scholengemeenschappen een beleidskeuze is en dat dit wetsvoorstel een neutrale, niet-sturende basisbekostiging beoogt voor het voortgezet onderwijs. Tevens lezen deze leden dat voor beleidsmatige prioriteiten aanvullende bekostigingsregelingen het juiste instrument zijn. Deze leden vragen de regering nader toe te lichten of het bevorderen van brede schoolgemeenschappen aanleiding is voor het opstellen van een aanvullende bekostigingsmaatregel naast het onderhavige wetsvoorstel. Zo ja, geldt dit dan ook alleen voor het bevorderen van unilocaties, zo vragen de leden.

De leden van de GroenLinks-fractie lezen dat veel zorgen van respondenten over de gevolgen van de vereenvoudiging van de bekostiging voor brede scholengemeenschappen gaan. Door het wetsvoorstel zullen brede scholengemeenschappen er meer op achteruit gaan. De leden delen deze zorgen. Brede scholengemeenschappen bevorderen gelijkheid, sociale cohesie en mogelijkheden om door te stromen in het onderwijs. De voornoemde leden lezen in het wetsvoorstel dat de regering diverse maatregelen neemt om gelijke kansen in het vo te bevorderen. Waarom kiest de regering dan in dit wetsvoorstel om de brede schoolgemeenschappen, die gelijke kansen juist bevorderen, financieel negatief te raken? Ziet de regering ook dat brede scholengemeenschappen er financieel meer op achteruit gaan door dit voorstel dan categoriale scholen? Hoe ziet zij dit in samenhang met eerder genoemd beleid om gelijke kansen in het vo te bevorderen? Moet een dergelijke wens voor meer gelijke kansen in het vo niet juist financieel ondersteund worden?

Vornoemde leden lezen dat dit wetsvoorstel een neutrale, niet-sturende basisbekostiging voor het vo beoogt. Maar is door te kiezen voor deze manier van bekostigen niet indirect ook een beleidskeuze gemaakt, omdat de gevolgen negatiever uitpakken voor brede scholengemeenschappen? In hoeverre zijn de financiële effecten van dit bekostigingsmodel op verschillende soorten scholengemeenschappen in de ontwikkeling van dit model doorgerekend en meegenomen in het maken van een keuze hiervoor? Is de regering het met deze leden eens dat ook het kiezen voor een neutraal model beleidsmatige gevolgen heeft, zo vragen de leden?

De leden van de SP-fractie constateren dat uit de internetconsultatie blijkt dat veel respondenten zich zorgen maken over het vervallen van het bekostigingsvoordeel voor brede scholengemeenschappen, ook in het kader van sociale cohesie en gelijke kansen. Wat zijn de neveneffecten die kunnen optreden, zowel positief als negatief, als het gaat om segregatie en kansenongelijkheid als dit wetsvoorstel in werking zou treden? In de brief van 27 januari 2020¹⁵ staat beschreven dat brede scholengemeenschappen niet altijd breed zijn. Het huidige bekostigingsvoordeel zou ongericht zijn. Waarom is dat voor de regering voldoende reden om helemaal af te stappen van het bekostigingsvoordeel voor brede scholengemeenschappen? Kan de regering toelichten waarom zij eerst iets toejuicht middels een financiële prikkel en deze prikkel vervolgens maar helemaal afschaft, omdat de financiering blijkbaar te ongericht is? Zou het dan beter zijn om te kijken naar een andere manier van financieren waarbij het bekostigingsvoordeel voor brede scholengemeenschappen wel in stand blijft? Hoe rijmt de afschaffing van het bekostigingsvoordeel met de passage in het regeerakkoord waarbij scholen de opdracht krijgen om regionaal een zo dekkend mogelijk aanbod van verschillende typen brugklassen aan te bieden waarbij categorale scholen samenwerken met scholengemeenschappen voor soepele overgangen van leerlingen, als het niet langer loont om een brede scholengemeenschap te zijn? Waarom kiest de regering er voor om het eventueel stimuleren van brede scholengemeenschappen weer via losse stimuleringsregelingen te gaan doen in plaats van dit stevig te verankeren in de basisfinanciering? Wat vindt de regering van de oplossingsrichtingen die VOS/ABB aandraagt als stimulans voor brede scholengemeenschappen in haar reactie op het wetsvoorstel? Wat vindt de regering van de oplossingsrichting om een financiële stimulans in te bouwen wanneer er meer opleidingen op een locatie worden aangeboden; hoe meer opleidingen op een adres, hoe hoger het bedrag per leerling, óf hoe meer opleidingen, hoe hoger de vaste voet, waarbij het adres leidend is, niet hetzelfde BRIN-nummer zoals nu? Wat vindt de regering van de oplossingsrichting om een financiële stimulans te maken wanneer meer dan een school op een adres samenwerken voor het aanbod van meerdere opleidingen ten behoeve van de latere selectie en/of brede brugklassen? Dit werkt ook stimulerend ten aanzien van het project regionale samenwerking. Uit het onderzoek van The Next School¹⁶ blijkt dat vooral de categorale gymnasia er met dit wetsvoorstel op vooruit zullen gaan. De Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media heeft de Kamer een reactie op dit onderzoek gestuurd¹⁷. Echter, vornoemde leden zijn nog niet overtuigd dat dit wetsvoorstel niet vooral in het voordeel is van dit type scholen. De Minister stelt in deze brief dat alle categorale scholen erop vooruit gaan. Maar gaan juist de categorale gymnasia er niet meer op vooruit, zoals uit het onderzoek blijkt? Klopt de stelling dat categorale gymnasia er vijf miljoen extra op vooruit gaan en zij er per leerling zes keer zoveel geld bij krijgen als andere scholen? Deze leden vragen een

¹⁵ Kamerstuk 31 289, nr. 411.

¹⁶ Ibidem.

¹⁷ Ibidem.

grondige toelichting op dit punt. Kan de regering een lijst aanleveren van de herverdeeleffecten per school inclusief het onderwijstype dat op de betreffende school gegeven wordt, zo vragen de leden.

6. AO en VAO vereenvoudiging bekostiging

De leden van de SP-fractie vragen de regering welke maatregelen er concreet genomen zijn ten aanzien van scholen in krimpregio's. Gelden deze maatregelen ook voor het groene onderwijs, zo vragen deze leden.

De leden van de SGP-fractie vragen hoe de aangekondigde aanvullende bekostiging voor scholen in krimpgebieden zich verhoudt tot het uitgangspunt dat de basisbekostiging toereikend moet zijn voor de redelijkerwijs door een school te maken kosten. Deze leden constateren dat dat de motie van het lid Rog c.s.¹⁸, die opriep tot een oplossing voor scholen in krimpgebieden, voortkwam uit de zorg dat de bekostiging voor deze scholen niet toereikend zou zijn. Tegen deze achtergrond zou de noodzakelijke bekostiging niet op basis van een aanvullende regeling moeten worden uitgekeerd, maar deze zou onderdeel moeten zijn van de basisbekostiging. Deze leden ontvangen graag een rechtvaardiging van de gemaakte keuze.

II. ARTIKELSGEWIJS

De leden van de SGP-fractie hebben de indruk dat in de afstemming tussen het voorstel van wet en de memorie van toelichting problemen zijn ontstaan. Zij wijzen erop dat bijvoorbeeld het in de toelichting vermelde artikel 80, vijfde lid, niet bestaat en dat de toelichting bij artikel 80, tweede lid, ziet op de inhoud van het voorgestelde artikel 79a. Deze leden vragen of de regering voor zover nodig de toelichting wil aanvullen.

Artikel I, onderdeel F

De leden van de SGP-fractie lezen dat het bevoegd gezag inzichtelijk heeft op welke grondslagen voor de verschillende scholen bekostiging wordt toegekend. Deze leden vragen welke inspanningen de regering verricht om ervoor te zorgen dat juist ook de betrokken in en rond de scholen op de hoogte zijn van het bedrag dat door DUO voor hun school is berekend.

Artikel 80

De leden van de SGP-fractie vragen waarom de regering gekozen heeft voor het criterium van de redelijke behoefte in plaats van de formulering op basis van het huidige artikel 84 dat de bekostiging redelijkerwijs voldoende moet zijn. Deze leden vragen of het met het oog op het vermijden van onnodige interpretatievragen niet de voorkeur verdient om zoveel mogelijk bestaande formuleringen te continueren.

Deze leden vragen of de regering kan bevestigen dat voor het beoordelen of de bekostiging toereikend is om te voldoen aan de redelijke behoeften, de in artikel 79, derde lid, benoemde categorieën een belangrijk aangrijpingspunt vormen.

Voornoemde leden vragen of de regering wil ingaan op de inhoud van het voorbehoud dat van indexatie kan worden afgezien indien de toestand van 's Rijks financiën zich daartegen verzet. Deze leden constateren dat deze bepaling zo ruim wordt geïnterpreteerd dat bij bezuinigingsopdrachten probleemloos van indexatie kan worden afgezien. Eveneens constateren zij dat juist het herhaaldelijk afzien van indexaties tot problemen en onvrede heeft geleid, die nadien weer tot forse investe-

¹⁸ Kamerstuk 31 289, nr. 385.

ringen noopten. Zij vragen of het wetsvoorstel niet het geëigende moment is om een stringenter criterium te kiezen dan de huidige bepaling.

De voorzitter van de commissie,
Tellegen

De adjunct-griffier van de commissie,
Verouden